

Helsingborgs stad

Granskning av upphandling inom
arbetsmarknadsnämnden,
fastighetsnämnden och socialnämnden

Building a better
working world

Innehåll

1. Sammanfattning	2
2. Inledning	4
2.1. Bakgrund.....	4
2.2. Syfte och revisionsfrågor	4
2.3. Genomförande	5
2.4. Revisionskriterier.....	5
3. Granskningsresultat	7
3.1. Ansvarsfördelning	7
3.2. Rutiner vid upphandling.....	9
3.3. Kompetensutveckling och stöd.....	11
3.4. Kontroll, uppföljning och åiterrapportering	14
3.5. Resultat av stickprovskontroll	19
4. Sammanfattande bedömning	28
4.1. Bedömning	28
4.2. Revisionsfrågor	28
4.3. Rekommendationer	30
Bilaga 1 - Källförteckning.....	31
Bilaga 2 – Sammanställning av enkätsvar	31

1. Sammanfattning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Helsingborgs stad granskat arbetsmarknadsnämnden, fastighetsnämnden och socialnämnden. Syftet med granskningen har varit att bedöma om nämnderna följer lagen om offentlig upphandling och stadens upphandlingspolicy. Syftet har även varit att bedöma om ändamålsenlig kompetens finns för upphandlingar samt om tillräcklig intern kontroll finns, det vill säga att uppföljning och kvalitetssäkring görs efter upphandlingar. Vår sammanfattande bedömning är att de tre granskade nämnderna i allt väsentligt säkerställer en ändamålsenlig styrning, kontroll och uppföljning av upphandlingsverksamheten.

Bedömningen har bland annat sin bakgrund i följande iakttagelser:

- ▶ Upphandlingsprocessen styrs av en upphandlingspolicy med tillhörande tillämpningsanvisningar.
- ▶ Stadens inköpsenhet genomför alla stadsövergripande upphandlingar (inklusive ramavtalsupphandlingar). Enheten stödjer även stadens andra förvaltningar och helägda kommunala bolag i samband med upphandling och vid uppföljning av avtal.
- ▶ Respektive förvaltning ansvarar bland annat för direktupphandlingar vid den aktuella förvaltningen, kravställandet i specifika upphandlingar, avrop mot ramavtal, samt uppföljning av förvaltningens egna avtal. Undantag är fastighetsnämnden som fungerar som en enskild upphandlande myndighet.
- ▶ Varje förvaltning ska ha nertecknat vem som har mandat att i någon av ovanstående roller initiera, upphandla eller fatta beslut om tilldelning.
- ▶ Enligt kommunstyrelsens tillämpningsanvisningar ska alla inköp som överskrider 100 000 kronor dokumenteras i stadens webbaserade systemstöd. I systemstödet finns mallar för direktupphandlingsprocessen.
- ▶ Helsingborgs stad har inget e-handelssystem.
- ▶ Av genomförd enkätundersökning framgår att det finns medarbetare som inte upplever att de har tillräcklig kompetens för att genomföra inköp och direktupphandlingar. Samtidigt framgår i intervjuer att samtliga intervjuade tjänstemän upplever att stödet från inköpsenheten är bra eller mycket bra.
- ▶ Samtliga tre granskade nämnder har, inom ramen för intern kontroll, granskat ramavtalstroheten under 2016. Fastighetsnämnden har även följt upp om anbud och upphandlingar diarieförts i enlighet med stadens riktlinjer.
- ▶ Varje år väljer inköpsenheten ut ett antal fokusområden, övergripande för staden, där följsamheten till befintliga ramavtal granskas.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- ▶ utreda möjligheten till att införa ett e-handelssystem
- ▶ säkerställa att samtliga medarbetare som genomför inköp får erforderligt stöd och erbjuds löpande kompetensutveckling

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi arbetsmarknadsnämnden att:

- ▶ i nämndens delegationsordning förtydliga gränsen för när inköp är verkställighet
- ▶ säkerställa att samtliga medarbetare som genomför inköp får erforderligt stöd och erbjuds löpande kompetensutveckling
- ▶ säkerställ att kriterier för uppföljning framgår i nämndens samtliga avtal

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi fastighetsnämnden att:

- ▶ säkerställa att förvaltningens medarbetare, i enlighet med stadens tillämpningsanvisningar, använder sig av stadens webbaserade systemstöd vid direktupphandling
- ▶ säkerställa att samtliga medarbetare som genomför inköp får erforderligt stöd och erbjuds löpande kompetensutveckling
- ▶ säkerställa att de inköpsområden där nämnden uppvisar lägre än 50 procent i ramavtalsefterlevnad omedelbart hanteras och att kraftfulla åtgärder sätts in för att öka efterlevnaden till aktuellt ramavtal.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi socialnämnden att:

- ▶ i nämndens delegationsordning förtydliga gränsen för när inköp är verkställighet
- ▶ i delegationsordningen revidera direktupphandlingsgränsen så att den överensstämmer med lagstiftningen
- ▶ säkerställa att samtliga medarbetare som genomför inköp får erforderligt stöd och erbjuds löpande kompetensutveckling
- ▶ säkerställa att direktupphandlingar dokumenteras i enlighet med lagstiftningens krav

2. Inledning

2.1. Bakgrund

De förtroendevalda revisorerna har i sin revisionsplan för 2017 beslutat att genomföra en granskning av tre nämnders arbete med upphandlingsprocessen. Med offentlig upphandling avses de åtgärder som vidtas av den upphandlande myndigheten i syfte att tilldela ett kontrakt eller ingå ett ramavtal avseende varor, tjänster eller byggentreprenörer.

Helsingborgs stads nämnder ska vid inköp följa lagen om offentlig upphandling (LOU) samt stadens policy för upphandling. I stadens policy för upphandling anges de bindande principerna som utöver gällande lagar ska tillämpas vid all anskaffning. All anskaffning ska baseras på en helhetssyn för hela koncernen så att suboptimering undviks. Vidare ska staden dra nytta av sin storlek som köpare och utnyttja den kompetens om upphandling som finns. Det framgår också att det vid all anskaffning ska ställas relevanta och mätbara miljökrav, sociala, hälsomässiga och etiska krav. Respektive nämnd, bolagsstyrelse eller annan upphandlande myndighet ansvarar för att inköps- och upphandlingsverksamheten följer stadens policy med tillämpningsanvisningar. Ansvaret innefattar uppföljning av efterlevnaden av såväl regler som ingångna avtal.

2.2. Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om arbetsmarknadsnämnden, fastighetsnämnden och socialnämnden följer lagen om offentlig upphandling (LOU) och stadens upphandlingspolicy med tillämpningsanvisningar. Den syftar även till att bedöma om ändamålsenlig kompetens finns för att utföra upphandlingarna samt om tillräcklig intern kontroll finns, det vill säga att uppföljning och kvalitetssäkring görs efter upphandlingar.

En del i granskningen består av en kartläggning och analys av nämndernas anskaffning som ryms inom ramen för gällande avtal, samt hur detta förhåller sig i jämförelse med nämndens totala anskaffning.

I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

- ▶ Följer granskade nämnder lagen om offentlig upphandling och stadens policy med tillhörande tillämpningsanvisningar på ett ändamålsenligt sätt?
- ▶ Finns en ändamålsenlig ansvarsfördelning avseende upphandlingar?
- ▶ Säkerställer granskade nämnder att det finns tillräcklig kompetens för att utföra upphandlingar?
- ▶ Uppfattar de som upphandlar att de har tillräcklig kompetens för uppdraget?
- ▶ Får berörd personal det stöd som behövs för att genomföra upphandlingar ändamålsenligt?
- ▶ Genomförs tillräcklig intern kontroll?
- ▶ Genomförs granskning av kvalitet och uppföljning av avtal under avtalsperioden?
- ▶ Genomförs en ändamålsenlig återrapportering till ansvarig nämnd?
- ▶ Överensstämmer den anskaffning som nämnden har avtal på med nämndernas totala anskaffning?
- ▶ Upprättas tillräcklig dokumentation vid inköp?

2.3. Genomförande

Granskningen grundas på intervjuer, en enkätundersökning, dokumentstudier, kartläggning av nämndernas största inköp samt en genomgång av tolv upphandlingar genomförda under 2016 och 2017. Intervjuer har skett med inköpschef och teamchefer på stadens centrala inköpsenhet, arbetsmarknadsdirektör, upphandlings- och inköpssamordnare/verksamhetschef och ekonomichef på arbetsmarknadsförvaltningen, administrativ chef, upphandlings- och inköpssamordnare och teknisk chef på fastighetsförvaltningen samt socialdirektör, upphandlings- och inköpssamordnare och ekonomichef på socialförvaltningen.

Enkätundersökningen har syftat till att stämna av med de som får upphandla och/eller direktupphandla om de anser att de har tillräcklig kompetens för uppdraget samt om de får möjlighet till löpande utbildning i den utsträckning som önskas. Enkäten skickades ut till totalt 140 medarbetare som genomför inköp/upphandlingar vid de tre granskade nämndernas förvaltningar. Totalt har 71 personer (51 %) besvarat enkäten. Enkäten har skickats ut i två omgångar, båda gångerna med tillhörande påminnelser. Därutöver har granskarna skickat ut en uppmaning till ansvariga förvaltningsdirektörer om de kan påminna aktuella personer om vikten av att besvara enkäten. Se bilaga 2 för samtliga svar i enkätundersökningen.

Samtliga intervjuade har beretts tillfälle att sakgranska rapporten.

Granskningen är genomförd april 2017 – september 2017 och baseras på gällande lagstiftning.

2.4. Revisionskriterier

2.4.1. Lag (2016:1 145) om offentlig upphandling

Lagen om offentlig upphandling (LOU) reglerar inköp och upphandlingar inom offentlig verksamhet. De grundläggande principerna i lagstiftningen är att offentlig verksamhet, vid upphandling, ska behandla leverantörer på ett likvärdigt, icke-diskriminerande och öppet sätt. Sedan 1 januari 2017 är det obligatoriskt att kommunicera elektroniskt vid upphandlingar.

Vid offentlig upphandling ska ett selektivt, ett förhandlat eller ett urvalsförfarande användas. Myndigheten kan även använda en konkurrenspräglad dialog. Vidare kan upphandlande myndigheter välja att genomföra ett förfarande för inrättande av innovationspartnerskap. Myndigheten ska i något av upphandlingsdokumenten ange den grund för utvärdering av anbud som den avser att använda. Europeiska kommissionen beslutade under 2015 om nya tröskelvärden som gäller från och med 1 januari 2016.

Varor och tjänster	SEK (kr)
Upphandlande myndigheter (exempelvis kommuner, landsting, allmännyttiga bolag etc.)	1 910 323
Byggtreprenörer (avser samtliga upphandlande myndigheter)	47 758 068

Den upphandlande myndigheten ska tilldela den leverantör ett kontrakt vars anbud är det ekonomiskt mest fördelaktiga för myndigheten. Anbudet ska utvärderas på någon av följande grunder:

1. Bästa förhållandet mellan pris och kvalitet
2. Kostnad
3. Pris

De nya tröskelvärdena påverkar även direktupphandlingsgränsen som beräknas som en procentsats av tröskelvärdena. Gränsvärdena gäller oavsett om upphandlingen avser varor, tjänster eller byggtreprenader. Direktupphandlingsgränsen som gäller från och med den 1 januari 2016 enligt LOU är **534 890 kr**. Vid direktupphandling ska den upphandlande myndigheten anteckna skäl för direktupphandling och annat av betydelse om upphandlingens värde överstiger 100 000 kronor. Myndigheten ska ha riktlinjer för direktupphandling.

2.4.2. Kommunallag (1990:900)

Kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över de övriga nämndernas verksamhet. Kommunstyrelsen ska uppmärksammat följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning.

Nämnderna ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt, samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Nämnderna ska även se till att arbetet med intern kontroll är tillräckligt och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Enligt 6 kap. 33 § får en nämnd uppdra åt en ledamot, ersättare eller åt en anställd hos kommunen att besluta å nämndens vägnar i ett visst ärende. Ärenden som inte får delegeras är:

- ▶ ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
- ▶ framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överprövats,
- ▶ ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
- ▶ ärenden som väckts genom medborgarförslag och som överlåtit till nämnden, och
- ▶ vissa ärenden som anges i särskilda föreskrifter

2.4.3. Helsingborgs stads inköps- och upphandlingspolicy

All anskaffning av varor, tjänster, byggtreprenader och byggkoncessioner ska oavsett värde föregås av upphandling i enlighet med svensk lagstiftning, lagen om offentlig upphandling och de grundläggande EG-rättsliga principerna likabehandling, icke-diskriminering, proportionalitet, transparens samt principen om ömsesidigt erkännande.

Stadsdirektören, respektive förvaltningschef och verkställande direktör eller motsvarande ansvarar för att en effektiv inköpsorganisation upprätthålls. All berörd personal har en skyldighet att känna till och följa policyn med tillämpningsanvisningar. Alla uppställda krav ska kunna kontrolleras under avtalstiden. Beslut om inköp/upphandling ska ske enligt stadens reglementen.

3. Granskningsresultat

3.1. Ansvarsfördelning

3.1.1. Iakttagelser

Kommunövergripande

Kommunfullmäktige antog stadens policy för upphandling den 21 november 2012. Policyn gäller för samtliga nämnder och förvaltningar inom Helsingborgs stad, stadens helägda aktiebolag samt övriga juridiska personer såsom bolag, kommunalförbund, föreningar, samfälligheter eller stiftelser, där Helsingborgs stad har ett rättsligt bestämmande/inflytande. Policyn anger det som, förutom lagstiftningen, gäller för Helsingborgs stad. Policyn fastställer att beslut om inköp/upphandling ska ske enligt stadens reglementen.

Respektive nämnd, bolagsstyrelse eller annan upphandlande myndighet ansvarar för att inköpsverksamheten följer policyn. Ansvaret innefattar uppföljning av efterlevnaden av såväl regler som ingångna avtal. Kommunstyrelsen ansvarar för att strategiskt styra och följa upp inköpsprocessen inom koncernen. Kommunstyrelsen ansvarar även för att samordna upphandlingar av koncerngemensamma varor, tjänster och entreprenader. Stadsdirektören, respektive förvaltningschef och verkställande direktör eller motsvarande ansvarar för att en effektiv inköpsorganisation upprätthålls. All berörd personal har en skyldighet att känna till och följa policyn. Varje nämnd, bolagsstyrelse eller annan upphandlande myndighet beslutar vilka miljö- och sociala krav som ska ställas i samband med upphandling. Kommunstyrelsen äger dock rätt att utfärda bindande anvisningar avseende krav som alltid ska ställas vid upphandling.

Till policyn finns tillämpningsanvisningar som antogs av kommunstyrelsen 13 januari 2016. Anvisningarna berör fem delar av upphandlingsprocessen:

- ▶ Roller och ansvar
- ▶ Upphandling
- ▶ Direktupphandling
- ▶ Samhälleliga mål
- ▶ Avtalsuppföljning

Enligt tillämpningsanvisningarna ansvarar inköpsenheten vid stadsledningsförvaltningen för:

- ▶ de stadsövergripande upphandlingarna
- ▶ att genomföra specifika upphandlingar för en viss förvaltnings behov i upphandlingar som genomförs med annat upphandlingsförfarande än direktupphandling¹
- ▶ att ta fram rutiner för och genomföra uppföljning av stadens inköps- och upphandlingsprocess utifrån totalekonomiska, miljö- och sociala perspektiv²

Respektive förvaltning ansvarar för:

- ▶ direktupphandlingar vid den aktuella förvaltningen (helhetsåtagande avseende hela direktupphandlingsprocessen)

¹ Detta gäller inte för Kärnfastigheter (nuvarande fastighetsförvaltningen) och stadsbyggnadsförvaltningen till vilka stöd istället ges efter överenskommelse.

² Rutiner och uppföljning gäller en stadsövergripande nivå med fokus på processernas effektivitet.

- ▶ kravställandet i specifika upphandlingar rörande den aktuella förvaltningen³
- ▶ avrop mot ramavtal
- ▶ uppföljning av förvaltningens egna avtal samt framtagande av rutiner för och uppföljning av förvaltningens egna inköps- och upphandlingsprocesser
- ▶ att förvaltningen i tillämpliga fall har representanter i de arbetsgrupper som förekommer i upphandlings- och avtalsprocessen vid stadsövergripande upphandlingar och avtal

Varje förvaltning ska enligt anvisningarna ha en *inköps- och upphandlingssamordnare* och en *inköps- och upphandlingsansvarig*. Samordnaren har en central funktion på förvaltningen medan inköps- och upphandlingsansvarig tjänsteman ansvarar för upphandlingen i en viss del av verksamheten. Samordnaren fungerar i vissa fall även som vägledare för direktupphandling, vilket dock inte är ett krav. Ibland kan samma medarbetare inneha flera roller.

Utöver ovanstående roller finns det en *initierare av upphandling* som beslutar om att upphandlingsprocessen ska påbörjas. *Genomförare av upphandlingen* ansvarar för upphandlingens process och för att upphandlingen är anpassad efter gällande lagstiftning och relevant upphandlingsmetodik. När upphandlingen är genomförd är det *beslutsfattare av tilldelningsbeslut* som fattar beslut om att tilldela en eller flera leverantörer kontrakt. Chefer, som har delegation från nämnden, kan genomföra direktupphandling och kallas *avtalstecknare*. De har även ansvar att *följa upp* avtalet/inköpet. De tjänstemän som får genomföra inköp genom stadens ramavtal kallas *avropare*.

Varje förvaltning ska ha nertecknat vem som har mandat att i någon av ovanstående roller initiera, upphandla eller fatta beslut om tilldelning. Granskarna har tagit del av samtliga nämnders underlag avseende rollfördelningen vid förvaltningarna.

Arbetsmarknadsnämnden

Enligt vad som framgått vid intervjuer och vad som finns fastställt i kommunstyrelsens tillämpningsanvisningar har arbetsmarknadsnämnden inte mandat att genomföra upphandlingar över direktupphandlingsgränsen på 534 890 kronor. I nämndens delegationsordning står det klargjort att upphandling av varor och tjänster för mindre belopp anses vara verkställighet. I övrigt framgår att beslut om inköp samt ingå avtal om arbeten, varor eller tjänster ska fattas av arbetsmarknadsdirektören.

Fastighetsnämnden

Enligt vad som framgått vid intervjuer och vad som finns fastställt i kommunstyrelsens tillämpningsanvisningar har fastighetsnämnden mandat att genomföra egna upphandlingar. Majoriteten av upphandlingarna består enligt de intervjuade av entreprenadupphandlingar och driftupphandlingar. I delegationsordningen under förvaltningschefens instruktioner står det gällande upphandling och avtal att förvaltningschefen ansvarar för följande:

- ▶ Upphandling av varor och tjänster inom för fastighetsförvaltningen fastställd budget.
- ▶ Ingående av avtal inom ramen för fastighetsförvaltningens verksamhet och fastställd budget.

Under instruktion för avdelningschefer inom fastighetsförvaltningen står det gällande upphandling och avtal att avdelningscheferna ansvarar för följande:

- ▶ Upphandling av varor och tjänster inom för avdelningen fastställd budget.

³ Utöver kravställandet krävs ofta projektledning i upphandlingen utifrån rollen som uppdragsgivare gentemot inköpsenheten vid stadsledningsförvaltningen.

- ▶ Ingående av avtal inom ramen för avdelningens verksamhet och fastställd budget.

I övrigt finns det inte något fastställt gällande upphandling eller inköp i fastighetsnämndens delegationsordning.

Socialnämnden

Enligt vad som framgått vid intervjuer och vad som finns fastställt i kommunstyrelsens tillämpningsanvisningar har socialnämnden inte mandat att genomföra upphandlingar över direktupphandlingsgränsen på 534 890 kronor. I nämndens delegationsordning står det klargjort att upphandling av varor och tjänster för mindre belopp anses vara verkställighet. Enligt socialnämndens delegationsordning har verksamhetschefen i samråd med socialdirektör rätt att initiera regelrätt upphandling över direktupphandlingsgränsen. Initieringen ska enligt delegationsordningen göras till inköpsenheten. Enhetscheferna har rätt att genomföra direktupphandling. Sektionscheferna har rätt att genomföra upphandling upp till 100 000 kronor i enlighet med delegationsordningen. Verksamhetscheferna (över 1 mnkr) och enhetscheferna (under 1 mnkr) får genomföra avrop på befintliga ramavtal avseende inköp av vård och handledning. Detta gäller för ramavtal som är upphandlat av Kommunförbundet Skåne.

Vi noterar att direktupphandlingsgränsen i socialnämndens delegationsordning inte stämmer överens med den beloppsgräns som, enligt lagstiftningen, gäller vid granskningstillfället.

3.1.2. Bedömning

Det är vår bedömning att det finns en samstämmighet och tydlighet kring ansvarsfördelning och mandat gällande upphandlingar. Vi har dock kommunalrättsliga betänkligheter gällande formaliseringen av ansvarsfördelningen. Eftersom kommunfullmäktige, utifrån vad vi iakttagit i det material som vi erhållit och i de intervjuer vi genomfört, endast begränsat nämndernas rätt att genomföra kommungemensamma upphandlingar och inte nämndspecifika, uppfattar vi att nuvarande ansvarsfördelning är ett resultat av en begränsning beslutad av kommunstyrelsen. Begränsningarna är som de är formulerade riktade mot förvaltningarna och inte mot nämnderna. Vi menar att det är kommunfullmäktige som kan begränsa nämndernas handlingsutrymme och inte kommunstyrelsen.

Det är dock vår bedömning att ansvarsfördelningen där inköpsenheten tar ett övergripande ansvar för alla⁴ upphandlingar över direktupphandlingsgränsen är ändamålsenlig. Fördelningen säkerställer att de som upphandlar har god vana och hög kompetens.

3.2. Rutiner vid upphandling

3.2.1. Iakttagelser

Kommunövergripande

Stadens inköpsenhet genomför alla stadsövergripande upphandlingar (inklusive ramavtalsupphandlingar). Enheten stödjer även stadens andra förvaltningar och helägda kommunala bolag i samband med upphandling och vid uppföljning av avtal.

Fastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden har egna upphandlingsorganisationer och genomför egna nämndspecifika upphandlingar. Nämnderna samverkar enligt uppgift med inköpsenheten och kan, vid behov, få stöd från enheten.

⁴ Undantaget fastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämndens nämndspecifika upphandlingar

Enligt de intervjuade och kommunstyrelsens tillämpningsanvisningar ska alla inköp som överskrider 100 000 kronor dokumenteras i stadens webbaserade systemstöd. Rättigheter till systemstödet ges av respektive förvaltnings vägledare för direktupphandling. I systemstödet finns mallar för direktupphandlingsprocessen. Mallarna bör enligt anvisningarna användas. Helsingborgs stad har däremot inget e-handelssystem, som tydliggör vilka som är stadens ramavtalsleverantörer och som skulle kunna styra inköparen rätt vid val av leverantör.

Arbetsmarknadsnämnden

Enligt de intervjuade genomförs samtliga upphandlingar som överskrider direktupphandlingsgränsen av inköpsenheten. Initiativet till upphandlingen görs av arbetsmarknadsnämndens förvaltning, som genom en ifylld och undertecknad⁵ blankett skickar sin beställning/förfrågan om upphandling till inköpsenheten.

Samtliga direktupphandlingar registreras i stadens IT-system för inköp, Kommers. Enligt de intervjuade avser detta samtliga inköp som överstiger 10 000 kronor.

Fastighetsnämnden

Även om fastighetsnämnden fungerar som en enskild upphandlande myndighet genomför nämnden, enligt de intervjuade, allt färre enskilda upphandlingar. Enligt uppgift beror detta på att antalet stadsövergripande upphandlingar, som inköpsenheten genomför, ökar. Vid nämndens upphandlingar fungerar en upphandlande tjänsteman från inköpsenheten som löpande stöd till nämndens förvaltning.

Enligt de intervjuade rekommenderar förvaltningsledningen att medarbetarna ska använda sig av direktupphandlingsverktyget i Kommers för dokumentation. I samband med intervjun framgår det dock att förvaltningen inte alltid registrerar sina direktupphandlingar digitalt.

Socialnämnden

Enligt de intervjuade genomför socialförvaltningen endast direktupphandlingar. Inköp och upphandlingar som överskrider direktupphandlingsgränsen genomförs enligt uppgift av inköpsenheten. Initiativet till upphandlingen görs av socialnämndens förvaltning, som genom en ifylld och undertecknad⁶ blankett skickar sin beställning/förfrågan om upphandling till inköpsenheten. Samtliga direktupphandlingar registreras i stadens IT-system för inköp, Kommers.

Socialnämnden har även ett antal avtal som upphandlats av Kommunförbundet Skåne.

3.2.2. Bedömning

Det är vår bedömning att det finns goda och väl kända rutiner för upphandling. Vi bedömer dock att fastighetsnämnden, på ett tydligare sätt, bör säkerställa att förvaltningens medarbetare följer stadens riktlinjer och använder sig av direktupphandlingsverktyget för dokumentation vid direktupphandling.

Gällande avsaknaden av e-handelssystem ser vi det som ett viktigt utvecklingsområde. Vi återkommer mer till detta i avsnitt 3.3.

⁵ Av förvaltningsdirektören

⁶ Av förvaltningsdirektören

3.3. Kompetensutveckling och stöd

3.3.1. Iakttagelser

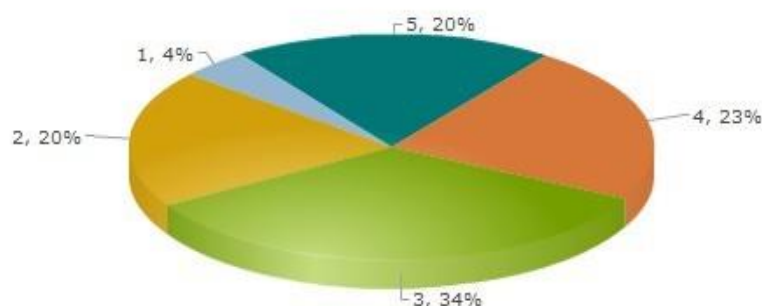
I stadens tillämpningsanvisningar anges att upphandlaren ska ha relevant utbildning för uppdraget och att upphandlingsfrågorna ska utgöra en betydande del av medarbetarens tjänst. För att upprätthålla kompetensen inom området är det nödvändigt att medarbetaren löpande arbetar aktivt med upphandlingar. Den som upphandlar ska i genomsnitt genomföra minst två upphandlingar per år, och detta i rollen som ansvarig upphandlare. Av vad som framkommer av intervjuer gör de granskade nämnderna ingen uppföljning av att så sker. Den ansvarige upphandlaren har enligt anvisningarna ett helhetsåtagande för hela upphandlingsprocessen.

En enkät har skickats ut till totalt 140 medarbetare som genomför inköp/upphandlingar vid de tre granskade nämndernas förvaltningar bland annat i syfte att stämma av hur de upplever kompetensförsörjning och stöd i samband med upphandling och inköp. Totalt har 71 personer (51 %) besvarat enkäten. Andelen respondenter (%) är något lägre än vi önskat. Vi bedömer emellertid att det är tillräckligt många respondenter (71) för att det ska finnas anledning att granska resultatet.

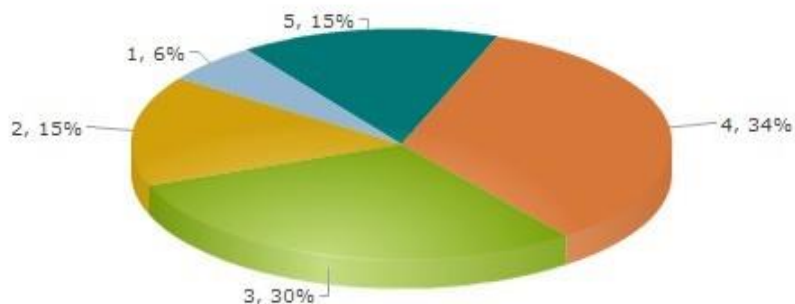
I enkäten fick de tillfrågade svara med siffrorna 1-5 där 1 är instämmer inte alls och 5 är instämmer helt. Enkätresultatet i sin helhet finns i bilaga 2. Av resultatet i enkätundersökningen framgår att det finns medarbetare som inte upplever att de har tillräcklig kompetens för att genomföra inköp och direktupphandlingar. Av de tillfrågade menar 57 procent att de har tillräcklig kompetens.

När det gäller möjligheten till kompetensutveckling (fråga 3) respektive samverkan och kunskapsutbyte (fråga 4), kan vi konstatera en något större andel negativa svar. I dessa frågor är det över 20 procent som inte anser att de får tillräcklig kompetensutveckling eller att samverkan och kunskapsutbytet är tillräckligt (dvs. svarar 1 eller 2). Resultatet av fråga 3 och 4 redovisas nedan i cirkeldiagram.

Fråga 3, Tabell 1

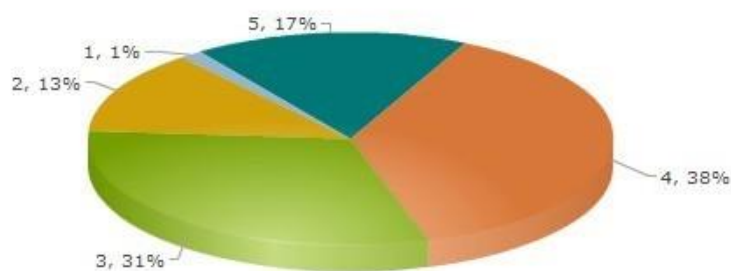

Fråga 4, Tabell 1

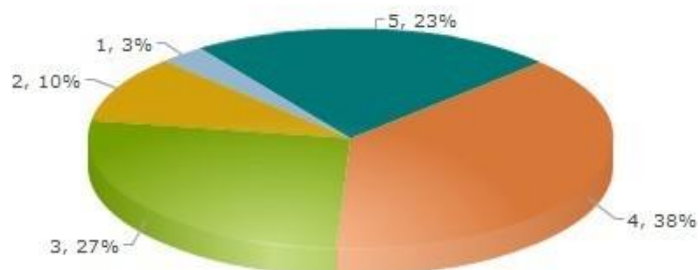

Den största andelen positiva svar ser vi i frågorna om tillgången till hjälpmedel (fråga 2) respektive stöd från inköpsenheten (fråga 5); här är det minst 55 procent av respondenterna som avger tydligt positiva svar (dvs. 4 eller 5). Resultatet av fråga två och fem redovisas nedan i ett cirkeldiagram.

Fråga 2, Tabell 1

Fråga 5, tabell 1

Enligt de intervjuade kan upphandlande tjänstemän kontakta inköpsenheten genom en specifik e-postadress. Enheten har enligt uppgift som mål att besvara inkomna frågor samma dag. Vidare samlas stadens upphandlingssamordnare en gång i månaden, på inköpsenheten, för bland annat information, samverkan och planering. I samband med

intervjuerna framgår att samtliga intervjuade upplever att stödet från inköpsenheten är bra eller mycket bra.

I samband med enkätundersökningen frågade granskarna när respondenten senast genomförde en utbildning avseende inköp, direktupphandling och/eller upphandling. Enligt de intervjuade genomfördes den senaste utbildningsinsatsen 2016. Utöver det uppger de intervjuade att inköpsenheten löpande genomför avropsutbildningar som riktar sig till nytillträdda avropare.

När vi bryter ner resultatet per nämnd är det tydligt att det inte finns några större avvikelser mellan de sammanlagda resultatet och de granskade nämndernas resultat. Arbetsmarknadsnämnden har något sämre resultat på påståendet fyra gällande samverkan i jämförelse med de två andra nämnderna. Socialnämnden har ett mer spritt resultat på fråga ett och två gällande kompetens och hjälpmedel. Där har fler respondenter valt de låga och höga svarsalternativen och färre nummer tre. Fler av fastighetsnämndens medarbetare upplever att de har den kompetens som krävs för uppdraget och en större andel vet var de ska vända sig med frågor. (Se Bilaga 2 för sammanställning av enkätsvar).

Arbetsmarknadsnämnden

Vid arbetsmarknadsnämndens förvaltning uppgav 15 av 18 respondenter (83 %) att de genomgått en utbildning för ett år sedan eller för över ett år sedan. Tre respondenter angav att de genomfört en utbildning kopplat till inköp och/eller upphandling för ett halvår sedan.

Fastighetsnämnden

Vid fastighetsnämndens förvaltning uppgav 13 av de 22 respondenterna (59 %) att de genomgått en utbildning kopplat till inköp och/eller upphandling inom det senaste halvåret. Av dessa uppgav 4 stycken att utbildningen skett den senaste månaden. 32 procent av respondenterna angav att det var över ett år sedan de genomförde en utbildning kopplat till inköp och/eller upphandling. I samband med sakkontrollen framgick att 26 tjänstemän vid förvaltningen gick en utbildning i mars 2017 avseende LOU och lagförändringar gällande från och med 1 januari 2017.

Socialnämnden

Vid socialnämndens förvaltning uppgav majoriteten, 25 stycken, (81 %) av respondenterna att de genomfört en utbildning med koppling till inköp och/eller upphandling för över ett år sedan. Tre stycken (10 %) angav att de genomfört en utbildningsinsats för en månad sedan. Totalt besvarades frågan av 31 respondenter från socialförvaltningen.

3.3.2. Bedömning

Även om majoriteten av de som besvarat enkäten ger tillfredställande svar är det viktigt för nämnderna att identifiera de brister som framkommit. De medarbetare som inte känner sig ha tillräcklig kompetens behöver få erforderligt stöd. Vi ser i övrigt positivt på att inköpsenheten har tagit ansvar för samverkan och prioriterar att stödja de medarbetare som köper in varor till nämnderna.

3.4. Kontroll, uppföljning och återrapportering

3.4.1. Iakttagelser

3.4.1.1 Intern kontroll

Arbetsmarknadsnämnden

Inom ramen för intern kontroll har arbetsmarknadsnämnden, under 2016, granskat ramavtalsstroheten. Inom de granskade varukategorierna är 72 procent köpt på ramavtal. I uppföljningen av internkontrollplanen för 2016 skriver förvaltningschefen att det är allvarligt att kunskapen om offentlig upphandling verkar bristfällig i vissa delar av förvaltningen. Under våren 2017 har nämndens förvaltning undersökt vilka ramavtal som inte följs. I samband med detta har eventuella brister påpekats till berörd personal. Vidare har nämndens förvaltning påbörjat framtagandet av en plan för kompetenshöjning. Anledningen till felköpen är enligt uppgift att de som genomfört inköpen inte tydligt läst i stadens avtalsdatabas att till exempel möbler för offentligt miljö för under 100 000 kronor ska handlas av en specifik leverantör och om det är över 100 000 ska det genomföras en förnyad konkurrensutsättning bland tre specifika leverantörer. Leverantörreskontran visar att det finns inköp över 100 000 kronor som inte har konkurrensutsatts.

Enligt uppgift genomför nämndens förvaltning löpande uppföljning av avtal. Enligt de intervjuade framgår det dock inte kriterier för uppföljning i samtliga avtal. Den uppföljning som genomförs dokumenteras och diarieförs. De avtal som är stadsövergripande följs upp av inköpsenheten.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden har i enlighet med internkontrollplanen 2016 följt upp om anbud och upphandlingar diarieförs i enlighet med stadens riktlinjer. Uppföljningen gjordes per tertial med nedan resultat:

- Tertial 1: De flesta upphandlingar är diarieförda. Det som brister är informationen till nyanställda att upphandlingar ska diarieföras.
- Tertial 2: Vid stickprovskontroll av diarieföring av anbud är det några få som inte blivit diarieförda.
- Tertial 3: Vid stickprovskontroll av diarieföring av upphandlingar är det några få som inte blivit diarieförda.

Gällande följsamheten till ramavtal fick fastighetsnämnden följande resultat enligt uppföljningen av internkontrollplanen för 2016:

- Tertial 1: 100%
- Tertial 2: 19 av 20 fakturor avser arbeten med ramavtal eller anbud. Den fakturan som inte avser ramavtal eller anbud gäller ett projekt som påbörjades 2015 när vi hade ramavtal med berörd arkitektfirma.
- Tertial 3: Av de 20 fakturorna var 19 stycken upphandlade enligt ramavtal eller anbud. Den fakturan som inte avser ramavtal eller anbud har vi ett separat avtal med.

Det framgår inte av uppföljningen vilka avtal som följts upp eller inom vilket ramavtalsområde som avtalen finns.

Enligt de intervjuade är det få avtal som fastighetsnämndens förvaltning har ansvar för att följa upp eftersom flertalet av de avtal som förvaltningen avropar från är stadsövergripande,

vilket betyder att uppföljningen genomförs centralt. Enligt de intervjuade följs avtalen upp utifrån beslutade skall-krav i förfrågningsunderlaget.

Socialnämnden

Inom ramen för intern kontroll har även socialnämnden under 2016 följt upp avtalstroheten. Under perioden januari-september har nämndens förvaltning haft en avtalstrohet för de granskade områdena på 79 procent. De områden som granskats är arbetskläder, AV-produkter, foto/film, gymnastikutrustning, kommunikation, kontorsmaterial, kontroll av brandsläckare, livsmedel, maskindiskmedel, möbler, solavskärmningsprodukter, städkem, toner och tryckerier.

Inköpsområdena med lägst avtalstrohet var livsmedel, möbler, arbetskläder och städkem. Området med allra lägst avtalstrohet var livsmedel, vilket enligt uppföljningen av intern kontroll kan härledas till att de fortfarande har en del enheter som gör inköp på butiker såsom exempelvis ICA Maxi och Willys.

Avseende inköp av möbler har staden ett flertal avtal att förhålla sig till. Samtidigt har det genomförts en del inköp hos andra leverantörer än de upphandlade.

Avseende inköp av arbetskläder så har en del inköp av skor gjorts på sportbutiker såsom Löplabbet och Intersport, vilka staden inte har avtal med. Enligt de intervjuade har nämnden genomfört inköp, genom direktupphandling, vid exempelvis Löplabbet på grund av att några av nämndens verksamheter har påpekat ett behov av personligt utformade promenadskor (exempelvis det mobila teamet som promenerar i staden och träffar ungdomar). Enligt uppgift finns inte sådana skor att köpa via stadens befintliga ramavtal för arbetskläder. Eftersom inköpen inte överskrider stadens beslutade beloppsgräns för dokumentation vid direktupphandling, 22 200 kronor, så dokumenteras inköpen inte vid granskningstillfället.

Inköp av städkem kan ibland göras av bekvämlighetsskäl samtidigt som andra varor köps in, exempelvis vid matinköp på Menigo eller annan livsmedelsleverantör. Socialnämnden har 100 procent avtalstrohet inom områdena AV-produkter, gymnastikutrustning, kontroll av brandsläckare samt tryckeritjänster.

Enligt de intervjuade på socialnämndens förvaltning sker uppföljning av avtal i form av möten med verksamheter som genomför inköp. Det sker enligt uppgift ingen formaliserad dokumentation av denna uppföljning. Avtal som överstiger direktupphandlingsgränsen följs upp av stadens inköpsenhet, medan Kommunförbundet Skåne följer upp de avtal som nämnden skrivit med förbundet.

Internkontrollplanen samt uppföljningen av föregående års intern kontroll återrapporteras till respektive ansvarig nämnd.

3.4.1.2 Avtalsefterlevnad

Helsingborgs stad har, som tidigare nämnt, inget e-handelssystem. Staden har en avtalskatalog där samtliga av stadens avtal återfinns. Enligt uppgift möjliggör e-fakturaunderlaget att ta fram detaljerad data om stadens inköp likväl som att göra priskontroller.

Varje år väljer inköpsenheten ut ett antal fokusområden, övergripande för staden, där följsamheten till befintliga ramavtal granskas. Enligt inköpschefen baseras fokusområdena inte på monetär volym, utan på de områden som kan förbättras vad avser avtalstrohet. Områden med stabilt hög avtalstrohet är därför inte med som ett fokusområde i mätningen.

En bedömning av vilka fokusområden som ska granskas genomförs inför varje år. Nedanstående tabell visar stadens resultat för 2016. Avtalstroheten återrapporteras årligen till samtliga nämnder.

Avtalsområde	Förvaltningar									
	KF	MF	SBF	SFF	SLF	SOF	VOF	AMF	FF	Totalt
Arbetskläder	88 %	100 %	95 %	93 %	100 %	95 %	98 %	88 %	47 %	94 %
AV-produkter	96 %	0 %	98 %	86 %	100 %	100 %	87 %	96 %	100 %	91 %
Foto/film	38 %		100 %		83 %			100 %		79 %
Gymnastikutrustning			52 %	84 %	100 %	99 %	100 %	100 %		85 %
Klient			0 %	61 %	100 %	99 %	100 %	100 %		85 %
Kommunikation	96 %				100 %				100 %	99 %
Kontorsmaterial	71 %	100 %	100 %	74 %	74 %	99 %	84 %	98 %	94 %	78 %
Kontroll av brandsläckare	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	91 %	100 %	100 %	100 %
Livsmedel	30 %	86 %	89 %	92 %	72 %	78 %	88 %	82 %	83 %	89 %
Maskindiskmedel	69 %	100 %		95 %	73 %	91 %	96 %	88 %	41 %	94 %
Möbler	75 %	100 %	100 %	58 %	96 %	93 %	70 %	54 %	100 %	69 %
Solavskärningsprodukter	68 %		100 %	68 %	100 %	97 %	96 %	99 %	100 %	74 %
Städkem	93 %	100 %	45 %	90 %	86 %	87 %	95 %	78 %	82 %	90 %
Toner	92 %	63 %	100 %	83 %	77 %	88 %	74 %	100 %	100 %	83 %
Tryckerier	97 %	100 %	99 %	100 %	94 %	100 %	100 %	100 %	32 %	94 %
Totalt/Genomsnitt	78 %	95 %	93 %	85 %	97 %	83 %	87 %	74 %	95 %	86 %

(Grön - >80 %, orange - >50 % -79 %, röd - >0 % -50 %)

Enligt de intervjuade får stadens upphandlingssamordnare varje månad en lista över förvaltningarnas avtalstrohet. I dessa listor markeras avvikelser (rött) och det framgår även vilken tjänsteman som genomfört inköpet. Enligt uppgift presenteras informationen vid behov och utgångsläget är att respektive förvaltning ansvarar för hur de ska hantera eventuella avvikelser. Rutinen är att ansvarig inköpare kontaktas vid en avvikelse för instruktion om befintligt ramavtal som bör användas i sammanhanget.

Av tabellen ovan kan vi konstatera att tre nämnder inte uppnådde 50 procent ramavtalstrohet inom sex avtalsområden under 2016. Det ramavtal som hade högst ramavtalstrohet i genomsnitt var kontroll av brandsläckare (100 %), medan ramavtalet avseende möbler (69 %) påvisade lägst ramavtalstrohet i genomsnitt under 2016.

Arbetsmarknadsnämndens förvaltning redovisade lägre ramavtalstrohet inom områdena möbler (54 %) och städkem (78 %). Nämndens genomsnittliga avtalstrohet avseende de femton utvalda avtalsområdena var 74 procent.

Fastighetsnämndens förvaltning hade flest (3 avtalsområden) avvikelser under 2016 av alla nämnders förvaltningar. Avvikelserna avsåg arbetskläder (47 %), maskindiskmedel (41 %) och tryckerier (32 %). Nämndens genomsnittliga avtalstrohet avseende de femton utvalda avtalsområdena var 95 procent.

Socialnämndens förvaltning redovisade en lägre ramavtalstrohet inom avtalsområdet livsmedel (78 %). Nämndens genomsnittliga avtalstrohet avseende de femton utvalda avtalsområdena var 83 procent.

Kontroll av leverantörsfakturor

I samband med granskning har en kontroll av granskade nämnders leverantörsreskontra genomförts i syfte att noggrant stämma av om nämndens inköp stämmer överens med de avtal de har. För varje nämnd har granskarna valt ut de tjugo leverantörer som fakturerat nämnden högst belopp under 2016 och kontrollerat att de har ett giltigt avtal med nämnden

eller staden. Leverantörer som granskats i samband med stickprovskontrollen har inte granskats i samband med denna kontroll. Även internfakturering inom staden, kommunala bolagen och andra nämnder har exkluderats från kontrollen.

Arbetsmarknadsnämnden

Under 2016 fakturerades arbetsmarknadsnämnden 259 053 295 kronor. De tjugo leverantörer som fakturerat nämnden mest under 2016 har fakturerat nämnden 64 747 659 kronor, vilket motsvarar cirka 25 procent av nämndens totala inköp under 2016.

Leverantör	Belopp (SEK)	Avtal med nämnden
Hermods AB	12 934 659	√
Whilborgs Fastigheter i Helsingborg AB	10 556 124	√
Lernia Utbildning AB	9 010 359	√
Merit utbildning	6 785 383	√
Academica Eductus	5 945 881	√
Jensen Education School AB	3 196 192	√
Alecta pensionsförsäkring	2 275 891	√
Iris Hadar AB	2 118 779	√
Alpha CE Coaching & Education	1 997 674	√
Ilab	1 829 619	√
Enviral	1 593 439	√
Inva-Sam Invandrarförening samorganisation	1 476 512	*
Jobbklar Sverige AB	798 750	√
Taroa AB	792 233	√
Europakontoret i Skåne AB	730 000	**
Exact Svenska Mätcenter AB	619 800	√
Jobbkompaniet	545 173	√
Input Interiör Helsingborg AB	531 191	√
Cattegatt Consult AB	510 000	√
Humagic Group AB	500 000	√

(*Avser en kostnad för föreningsbidrag. **Avser en kostnad för inköp av undervisning i kursen Affärsmannaskap inom utbildningen Offentlig upphandlare, OU14 vid Yrkeshögskolan i Helsingborg.)

Kommentar

Samtliga tjugo leverantörer som fakturerat arbetsmarknadsnämnden under 2016 finns med i nämndens sammanställning över avtal.

Fastighetsnämnden

Under 2016 fakturerades fastighetsnämnden 1 106 293 292 kronor. De tjugo leverantörer som fakturerat nämnden mest under 2016 har fakturerat den 877 557 207 kronor, vilket motsvarar cirka 80 procent av nämndens totala inköp under 2016.

Leverantör	Belopp (SEK)	Avtal med nämnden
Peab Sverige AB	194 884 915	√
BAB Byggtjänst AB	96 914 531	√
Skanska Sverige AB	81 884 182	√
Anderssons Henrik Byggnads AB	74 457 556	√
NCC Construction AB	47 107 778	√
Byggmästarn i Skåne	28 491 564	√
Peab Anläggning AB	22 968 710	√
Caverion Sverige AB	21 676 941	√
Elbolaget Syd i Helsingborg AB	20 827 874	√
Sweco	16 917 576	√
Expandia Moduler AB	15 384 797	√
Energiteknik i Helsingborg AB	13 721 125	√
Bravida Prenad AB	12 986 795	√
Vårdfastigheter i Hbg AB	10 797 750	*
Byggnadshanterverk i Helsingborg AB	9 366 571	√
Pamil Moduluthyrning AB	8 754 126	√
Bi-Vent AB	8 443 827	√
Nordvästra Skånes Vatten o Avlopp AB	7 538 902	**
Akea	7 348 778	√
Sweco Architects AB	7 244 300	√

(*Vårdfastigheter i Hbg AB – helägt fastighetsbolag av Helsingborgs stad och förvaltas av fastighetsförvaltningen. Därmed finns inget avtal. **Nordvästra Skåne Vatten o Avlopp AB äger näten som används för vatten och avloppstjänster. Därmed kan nämnden inte genomföra inköpet av annan leverantör.)

Kommentar

Samtliga tjugo leverantörer som fakturerat fastighetsnämnden under 2016 finns med i nämndens sammanställning över avtal.

Socialnämnden

Under 2016 fakturerades nämnden 271 379 279 kronor totalt. De tjugo leverantörer som fakturerat nämnden mest under 2016 har fakturerat socialnämnden 171 331 434 kronor, vilket motsvarar cirka 63 procent av nämndens totala inköp under 2016.

Leverantör	Belopp (SEK)	Avtal med nämnden
Partnergruppen Svenska AB	16 331 435	*
Hemlock AB	12 528 045	**
Nokas Security	8 090 834	√
Menigo Foodservice AB	7 127 409	√
Anna & Thea AB	6 511 031	*
Sociala Tjänster Sverige AB	5 641 573	*
JN-Utveckling	4 378 714	*
Prosober AB	3 829 512	*
Familjehemspoolen Minnestad AB	3 716 353	*
Fontänhuset BryggAB	3 650 000	***

IKEA Business Helsingborg	3 263 417	√
Björkviks Vårdhem AB	3 178 923	*
Samhall AB	2 818 059	√
Personligt ombud i Skåne	2 768 469	√
Brizad Behandlingskonsult AB	2 755 488	*
Startplattan 165642	2 623 100	*
VoB Syd AB	2 373 223	*
Åsarnas HVB	2 345 328	*
Behavior and Brain AB	2 331 378	*
Rp Frukt AB	2 259 143	√

(*Avser upphandling av köpt vård och som är genomförd av Kommunförbundet Skåne. ** Avser hyreskostnader för förvaltningens lokaler på Bredgatan i Helsingborg.***Avser föreningsbidrag.)

Kommentar

Samtliga tjugo leverantörer som fakturerat socialnämnden under 2016 finns med i nämndens sammanställning över avtal.

3.4.2. Bedömning

Vi ser det som positivt att det i alla tre granskade nämnders internkontrollplaner finns kontrollpunkter gällande inköp. Området bör enligt vår mening alltid finnas med i risk- och väsentlighetsanalysen. Det är vår bedömning att nämnderna har lagt vikt vid att genomföra lagenliga inköp och följa upp och förbättra ramavtalsefterlevnaden. Vi instämmer i kommunens bedömning gällande att 80 procent ramavtalsefterlevnad är godkänt. Allt därunder bör nämnderna följa upp och arbeta för förbättring. Inköpsområden som har under 50 procent i ramavtalsefterlevnad bör omedelbart hanteras och kraftfulla åtgärder bör sättas in.

Det är vår bedömning att ett e-handelssystem hade ökat ramavtalsefterlevnaden och minskat behovet av punktinsatser. Ett e-handelssystem begränsar inköparens val av leverantörer till de som kommunen har avtal med och ett fullt utvecklat och integrerat system innebär få risker för fel köp.

Vi bedömer att nämnderna har en ändamålsenlig åiterrapportering till ansvarig nämnd, genom exempelvis åiterrapportering av delegationsbeslut, uppföljning av ramavtalstrohet, samt uppföljning av intern kontroll.

Utifrån genomförd kontroll av leverantörsfakturer bedömer vi att de tre granskade nämnderna säkerställer att de största inköpen (totalt i kronor) under 2016 genomförts av leverantörer som har avtal med antingen nämnden eller staden.

3.5. Resultat av stickprovskontroll

3.5.1. Iakttagelser

Inom ramen för granskningen har en stickprovskontroll på tolv leverantörer genomförts. Granskarna har övergripande bedömt kvalitetssäkringen och om dokumentation finns upprättad avseende genomförda upphandlingar. Stickproven avser leverantörer som fakturerat kommunen mellan perioden 1 januari – 31 december 2016. Granskarna har även valt att kontrollera hur mycket leverantören fakturerat granskad nämnd under perioden 1 januari 2017 – 31 maj 2017. Dokumentation som efterfrågats i samband med

stickprovskontrollen är annons, förfrågningsunderlag, protokollsöppning, anbud, anbudsutvärdering, tilldelningsbeslut samt avtal. I de fall där direktupphandling genomförts har granskarna efterfrågat det underlag som finns och som är kopplat till leverantören och inköpet.

Arbetsmarknadsnämnden

ASTAR AB

Fakturerat arbetsmarknadsförvaltningen 2016	2 295 424 SEK
Fakturerat arbetsmarknadsförvaltningen 2017 ⁷	1 089 216 SEK

Beskrivning

Avser en upphandling som genomförts genom ett förenklat förfarande avseende undervisning inom yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning inom de tre områdena vård och omsorg, administration, handel och turism, samt restaurang och livsmedel. Utbildningen ska bestå av nationella gymnasiala kurser som ska ge deltagarna möjlighet till arbete inom området. Upphandlande myndighet var utvecklingsnämndens förvaltning (nuvarande arbetsmarknadsnämnden) och administrerades av inköpsenheten vid Helsingborgs stad.

Avtalet gäller i två år från avtalsstart den 1 juli 2015. Efter avtalstidens utgång upphör avtalet att gälla utan föregående uppsägning om det inte är förlängt i enlighet med avtalets förlängningsklausul. Det kan förlängas upp till två år, ett år i taget, med oförändrade villkor om båda parter är överens. Avisering om önskad förlängning ska ske senast sex månader före avtalstidens utgång.

Totalt inkom tio anbud i samband med upphandlingen och nio uppfyllde de skall-krav som framgår av förfrågningsunderlaget. ASTAR AB vinner upphandlingsförfarandet avseende område 2 - administration, handel och turism. Tilldelningsbeskedet är undertecknat av dåvarande förvaltningsdirektör i enlighet med gällande delegationsordning.

Överlämnat avtal är undertecknat av båda parter. Från Helsingborgs stad har dåvarande förvaltningsdirektör skrivit under avtalet i enlighet med delegationsordningen.

Arbetsmarknadsförvaltningen har förlängt avtalet med ASTAR AB avseende perioden 1 juli 2017 – 30 juni 2018, med oförändrade villkor. Förlängningen är undertecknad av båda parter. Nuvarande förvaltningsdirektör har undertecknat förlängningen.

Granskarna har fått samtliga efterfrågade underlag tillhanda.

Kommentar

Granskarna har fått tillgång till samtliga efterfrågade underlag. Stickprovet har inte föranlett några kommentarer.

Arbetslivsresurs AR AB

Fakturerat arbetsmarknadsförvaltningen 2016	1 443 750 SEK
Fakturerat arbetsmarknadsförvaltningen 2017 ⁸	350 300 SEK

Beskrivning

Avser en upphandling kring insatser för unga och vuxna som uppbär försörjningsstöd, det vill säga arbetsträning med stöd för att komma ut på arbetsmarknaden. Upphandlande

⁷ T.o.m. 2017-05-31

⁸ T.o.m. 2017-05-31

myndighet var utvecklingsnämndens förvaltning (nuvarande arbetsmarknadsnämnden) och utvecklingscentrum. Upphandlingen genomfördes av inköpsenheten.

Avtalet gäller i ett år från avtalsstart den 1 april 2015. Efter avtalets utgång upphör det att gälla om det inte förlängts enligt gällande förlängningsklausul. Avtalet kan förlängas upp till tre år, ett år i taget, med oförändrade villkor om båda parter är överens. Avisering om önskad förlängning ska ske senast tre månader före avtalstidens utgång.

Fyra anbud inkom i samband med upphandlingen. Av dessa fyra bedömdes att Arbetslivsresurs AR AB hade det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet och tilldelades därmed uppdraget. Tilldelningsbeskedet är undertecknat av dåvarande förvaltningsdirektör i enlighet med gällande delegationsordning.

Överlämnat avtal är undertecknat av båda parter. Från Helsingborgs stad har dåvarande förvaltningsdirektör skrivit under avtalet i enlighet med delegationsordningen.

Förvaltningen har valt att vid två tillfällen förlänga avtalet, dels för perioden 1 april 2016 – 31 mars 2017 samt för perioden 1 april 2017 – 31 mars 2018. Underlaget är påskrivet av båda parter och i enlighet med gällande delegationsordning.

Granskarna har fått samtliga efterfrågade underlag tillhanda.

Kommentar

Granskarna har fått tillgång till samtliga efterfrågade underlag. Stickprovet har inte föranlett några kommentarer.

Framtid Ekonomisk förening

Fakturerat arbetsmarknadsförvaltningen 2016	586 875 SEK
Fakturerat arbetsmarknadsförvaltningen 2017 ⁹	294 000 SEK

Beskrivning

Upphandling avser insatser för försörjningsstödstagare inom utredningscentrum. Upphandlande myndighet är utvecklingsnämndens förvaltning (nuvarande arbetsmarknadsnämnden) och administrerades av den centrala inköpsenheten.

Totalt inkom sju anbud i samband med upphandlingen. Framtid Ekonomisk förening tilldelades uppdraget då de bedömdes ha det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet. Tilldelningsbeskedet är undertecknat av dåvarande förvaltningsdirektör i enlighet med gällande delegationsordning.

Avtalet gäller i ett år från avtalsstart den 1 januari 2015. Efter avtalets utgång upphör det att gälla om det inte är förlängt i enlighet med gällande förlängningsklausul. Avtalet kan förlängas i upp till tre år, ett år i taget, med oförändrade villkor, om båda parter är överens om det. Avisering om önskad förlängning ska ske senast tre månader före avtalstidens utgång. Avtalet är undertecknat av båda parter. Det är undertecknat av dåvarande förvaltningsdirektör i enlighet med gällande delegationsordning.

Avtalet har förlängts i två omgångar; för perioden 1 januari 2016 – 31 december 2016 samt för perioden 1 januari 2017 – 31 december 2017. Underlaget är undertecknat av nuvarande förvaltningsdirektör i enlighet med gällande delegationsordning.

⁹ T.o.m. 2017-05-31

Granskarna har fått samtliga efterfrågade underlag tillhanda.

Kommentarer

Granskarna har fått tillgång till samtliga efterfrågade underlag. Stickprovet har inte föränlett några kommentarer.

Happy Team AB

Fakturerat arbetsmarknadsförvaltningen 2016	105 000 SEK
Fakturerat arbetsmarknadsförvaltningen 2017 ¹⁰	7 000 SEK

Beskrivning

Inköpen avser hyra av kundbarometer för mätning av kund- och medarbetarsynpunkter (Happy or not). I samband med stickprovskontrollen har en blankett för direktupphandling som överstiger 1000 kronor och understiger 70 000 kronor överlämnats. Bifogat denna framgår underlag kopplat till inköpet.

Förvaltningen har även överlämnat ett avtal med leverantören som är giltigt till och med den 4 februari 2018, under förutsättning att arbetsmarknadsförvaltningen inte nyttjat sin rätt att säga upp hyran av apparaterna i förtid. Efter avtalstidens utgång upphör avtalet att gälla utan föregående uppsägning. Avtalet är undertecknat av båda parter. Det är undertecknat av dåvarande förvaltningsdirektör i enlighet med gällande delegationsordning.

Granskarna har fått samtliga efterfrågade underlag tillhanda.

Kommentar

Granskarna har fått tillgång till samtliga efterfrågade underlag. Stickprovet har inte föränlett några kommentarer.

Fastighetsnämnden

LP Måleri i Helsingborg AB

Fakturerat fastighetsförvaltningen 2016	3 863 378 SEK
Fakturerat fastighetsförvaltningen 2017 ¹¹	3 615 434 SEK

Beskrivning

Inköpen avser en upphandling av måleritjänster och omfattar service- och underhållsarbete inom målning. Upphandlande myndigheter var Helsingborgs stad och Öresundskraftskoncernen med helägda dotterbolag. Upphandlingen administrerades av inköpsenheten.

Totalt inkom fyra anbud i samband med upphandlingen. Av dessa beslutade staden och koncernen att tilldela tre leverantörer kontrakt, varav en var LP Måleri i Helsingborg AB.

Avtalet är giltigt i två år, under perioden 2015-01-01 till 2016-12-31. Efter avtalets utgång upphör det att gälla utan föregående uppsägning om det inte är förlängt i enlighet med gällande förlängningsklausul. Avtalet kan förlängas upp till två år, ett år i taget, med oförändrade villkor om båda parter är överens. Avisering om önskad förlängning ska ske skriftligen senast tre månader före avtalstidens utgång. Avtalet är undertecknat av båda

¹⁰ T.o.m. 2017-05-31

¹¹ T.o.m. 2017-05-31

parter. Det är undertecknat av stadens inköpschef i enlighet med gällande delegationsordning.

Avtalet har förlängts för perioden 2017-01-01 till 2017-12-31, med oförändrade villkor. Underlaget är undertecknat av stadens inköpschef i enlighet med gällande delegationsordning.

Granskarna har fått samtliga efterfrågade underlag tillhanda.

Kommentar

Granskarna har fått tillgång till samtliga efterfrågade underlag. Stickprovet har inte föranlett några kommentarer.

Erlandsson Bygg i Syd AB

Fakturerat fastighetsförvaltningen 2016	2 760 606 SEK
Fakturerat fastighetsförvaltningen 2017 ¹²	2 491 690 SEK

Beskrivning

Inköpen är kopplat till en upphandling avseende ett ramavtal för byggtrepprenad som omfattar service-, underhålls- och mindre till- och ombyggnadsarbeten avseende byggservice inom Helsingborgs stads fastighetsbestånd samt inhyrda objekt. Upphandlande myndigheter var Helsingborgs stad, Helsingborgs Arena och Scen AB, Öresundskraft AB samt Öresundskraft Kraft & Värme AB. Upphandlingen administrerades av inköpsenheten. Varje enskild organisation är en egen upphandlande myndighet och fattade därmed ett eget tilldelningsbeslut. Avtal tecknades även av var och en av de upphandlande myndigheterna.

Totalt inkom sju anbud i samband med upphandlingen. Samtliga anbudsgivare uppfyllde skall-kraven i förfrågningsunderlaget och gick vidare till utvärdering. Fem leverantörer, rankade 1-5, tilldelades kontrakt. Erlandsson Bygg i Syd AB rankades som fyra i utvärderingen.

Avtalet gäller i två år från avtalsstart den 1 januari 2017, med möjlighet till förlängning i ytterligare 1 + 1 år. Avtalet är undertecknat av båda parter. Det är undertecknat av stadens inköpschef i enlighet med gällande delegationsordning.

Granskarna har fått samtliga efterfrågade underlag tillhanda.

Kommentar

Granskarna har fått tillgång till samtliga efterfrågade underlag. Stickprovet har inte föranlett några kommentarer.

NA Golv AB

Fakturerat fastighetsförvaltningen 2016	684 611 SEK
Fakturerat fastighetsförvaltningen 2017 ¹³	182 415 SEK

Beskrivning

Inköpen kopplas till en upphandling avseende underhållsarbeten av sten- och trägolv samt städning och oljning av respektive golv. Upphandlande myndighet var fastighetsförvaltningen och administrerades av inköpsenheten. Ett anbud inkom, från NA Golv AB, i samband med upphandling.

¹² T.o.m. 2017-05-31

¹³ T.o.m. 2017-05-31

Avtalet är enligt förfrågningsunderlaget giltigt till och med 2017-03-30 och kunde förlängas i upp till två år, ett år i taget, med oförändrade villkor om båda parter är överens. Avisering om önskad förlängning skulle ske senast tre månader före avtalstidens utgång.

Staden har valt att förlänga avtalet med leverantören att gälla till och med 2018-03-30. Underlaget är undertecknat av fastighetsförvaltare och verksamhetsansvarig för sakområdet i enlighet med gällande delegationsordning.

Granskarna har fått samtliga efterfrågade underlag tillhanda.

Kommentar

Granskarna har fått tillgång till samtliga efterfrågade underlag. Stickprovet har inte föranlett några kommentarer.

Sigma Sävvab AB

Fakturerat fastighetsförvaltningen 2016	410 863 SEK
Fakturerat fastighetsförvaltningen 2017 ¹⁴	194 012 SEK

Beskrivning

Enligt uppgift avser inköpen servicetjänster i form av projektledning vid ombyggnation av kulturhistoriska lokaler. Leverantören ingår inte i upphandlade projektledartjänster. Enligt intervjuade har tjänsten köpts in i alla fall eftersom ordinarie leverantör, vid inköpstillfället, inte haft kapacitet att leverera denna tjänst med den specifika kravbild.

Enligt uppgift saknas underlag utöver fakturor.

Kommentar

Vi vill belysa vikten av att fastighetsnämnden säkerställer att inköp som överskrider 100 000 kronor dokumenteras i enlighet med lagstiftningens krav och stadens tillämpningsanvisningar. En av lagstiftningens grundläggande intentioner är att synliggöra konkurrensutsatta inköp. I detta fall bedömer vi inte att fastighetsnämnden kan påvisa att inköpet konkurrensutsatt i enlighet med lagstiftningens intentioner.

Enligt stadens tillämpningsanvisningar ska alla direktupphandlingar mellan 100 000 kronor och 534 890 kronor normalt sätt dokumenteras genom att ett avtal tecknas mellan staden och vald leverantör. Om så inte sker ska en beställning av aktuell vara/tjänst ske skriftligt och dokumenteras.

Socialnämnden

Restaurang Kavalleristen AB

Fakturerat socialförvaltningen 2016	905 192 SEK
Fakturerat socialförvaltningen 2017 ¹⁵	628 915 SEK

Beskrivning

Avser inköp kopplat till upphandling av tillagning och leverans av varma måltider för brukare. Upphandlande myndighet var socialförvaltningen och genomfördes av inköpsenheten.

¹⁴ T.o.m. 2017-05-31

¹⁵ T.o.m. 2017-05-31

Totalt inkom tre anbud i samband med upphandlingen. Restaurang Kavalleristen AB bedömdes vara den leverantör som lämnade det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet och tilldelades därför kontraktet. Socialdirektören har undertecknat tilldelningsbeslutet i enlighet med gällande delegationsordning.

Avtalet gäller i ett år under perioden 2015-04-20 till 2016-04-19, med möjlighet till tre års förlängning, ett år i taget. Efter avtalstidens utgång upphör avtalet att gälla utan föregående uppsägning om det inte är förlängt i enlighet med förlängningsklausulen. Avisering om önskad förlängning ska ske senast tre månader före avtalstidens utgång. Förlängningen blir giltig först efter det att skriftlig överenskommelse har träffats mellan parterna. Avtalet är undertecknad av båda parter. Socialdirektören har undertecknat avtalet i enlighet med delegationsordningen.

Avtalet har förlängts för två perioder; under perioden 2016-04-20 till 2017-04-19 samt under perioden 2017-04-20 – 2018-04-20. Underlaget är undertecknad av socialdirektören.

Granskarna har fått samtliga efterfrågade underlag tillhanda.

Kommentar

Granskarna har fått tillgång till samtliga efterfrågade underlag. Stickprovet har inte föranlett några kommentarer.

GDL Transport AB

Fakturerat socialförvaltningen 2016	496 259 SEK
Fakturerat socialförvaltningen 2017 ¹⁶	318 563 SEK

Beskrivning

Leverantören anlitas enligt uppgift främst av verksamhetsområdet Vuxen, i syfte att flytta och magasinera klienters/brukares bohag vid exempelvis inläggning för rehabilitering. Detta görs eftersom det stadsövergripande avtalet för flyttjänster enligt uppgift inte inkluderar flytt av bohag.

Enligt de intervjuade har socialförvaltningen inte genomfört någon upphandling avseende tjänsten under 2016. Istället har ett nytt avtal med GDL skrivits inför varje uppdrag. Under 2016 var varje enskild handläggare ansvarig för att kontrollera avtalen med GDL mot fakturan då denna inkom. Enligt intervjuade uppges detta vara anledningen till att det inte finns några avtal samlade på förvaltningen, utan ligger i klientens akt.

Det finns inte någon samlad förteckning om vilka klienter som är aktuella eftersom förvaltningen inte får föra register (enligt PUL). Fr.o.m. april 2017 har verksamheten förändrat sitt sätt att arbeta och vid granskningstillfället samlades samtliga avtal med GDL in av en administrativ assistent på socialförvaltningen, som även kontrollerade inkomna fakturor.

I samband med sakkontrollen framgår att socialnämndens förvaltning genomfört en ny direktupphandling och skrivit ett nytt avtal som gäller från och med 2017-07-01. Ny leverantör för flytt av bohag är Engelholms Transportcentral.

Kommentar

Granskarna har fått tillgång till samtliga efterfrågade underlag. Stickprovet har inte föranlett några kommentarer.

¹⁶ T.o.m. 2017-05-31

Dynamic Code AB

Fakturerat socialförvaltningen 2016
Fakturerat socialförvaltningen 2017¹⁷

168 503 SEK
93 701 SEK

Beskrivning

Leverantören anlitas enligt uppgift av familjerätten för faderskapsanalyser. Enligt de intervjuade ska leverantören, vid en kontroll, visat sig vara billigare än tidigare anlitad leverantör.

Efter en kontroll har de intervjuade inte hittat något underlag som kan kopplas till 2016 och 2017 års kostnader.

Kommentar

Vi vill belysa vikten av att socialnämnden säkerställer att inköp som överskrider 100 000 kronor dokumenteras i enlighet med lagstiftningens krav och stadens tillämpningsanvisningar. En av lagstiftningens grundläggande intentioner är att synliggöra konkurrensutsatta inköp. I detta fall bedömer vi inte att socialnämnden kan påvisa att inköpet konkurrensutsatt i enlighet med lagstiftningens intentioner.

Enligt stadens tillämpningsanvisningar ska alla direktupphandlingar mellan 100 000 kronor och 534 890 kronor normalt sätt dokumenteras genom att ett avtal tecknas mellan staden och vald leverantör. Om så inte sker ska en beställning av aktuell vara/tjänst ske skriftligt och dokumenteras.

Vi bedömer att socialnämnden i detta enskilda fall inte säkerställt lagstiftningens krav avseende dokumentation samt tillämpningen av stadens riktlinjer på ett tillräckligt sätt.

Magna Service & Motor

Fakturerat socialförvaltningen 2016
Fakturerat socialförvaltningen 2017¹⁸

147 392 SEK
5 157 SEK

Beskrivning

Inköpet kan kopplas till stadens upphandlade ramavtal för cyklar och el-cyklar.

I samband med upphandlingen inkom fyra anbud. Magna Service & Motor tilldelades kontrakt efter att leverantören i utvärdering bedömts ha det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet. Tilldelningsbeskedet är undertecknat av inköpschefen i enlighet med gällande delegationsordning.

Avtalet gäller under perioden 2016-02-01 till 2017-01-31, med möjlighet till förlängning i ytterligare tre år, om ett år i taget. Förlängning kan ske i de fall parterna är överens om det. Avisering om önskad förlängning ska ske senast tre månader före avtalstidens utgång. Förlängningen blir giltig först efter det att skriftlig överenskommelse har träffats mellan parterna. Avtalet är undertecknat av båda parter. Inköpschefen har skrivit under avtalet i enlighet med gällande delegationsordning.

Avtalet är förlängt för perioden 2017-02-01 till 2018-02-01, oförändrade villkor. Underlaget är undertecknat av stadens inköpschef i enlighet med gällande delegationsordning.

Granskarna har fått samtliga efterfrågade underlag tillhanda.

¹⁷ T.o.m. 2017-05-31

¹⁸ T.o.m. 2017-05-31

Kommentar

Granskarna har fått tillgång till samtliga efterfrågade underlag. Stickprovet har inte föranlett några kommentarer.

4. Sammanfattande bedömning

4.1. Bedömning

Vår sammanfattande bedömning är att de tre granskade nämnderna i allt väsentligt säkerställer en ändamålsenlig styrning, kontroll och uppföljning av upphandlingsverksamheten.

Det är vår bedömning att det finns goda och väl kända rutiner för upphandling. Vi bedömer att det finns en samstämmighet och tydlighet kring ansvarsfördelning och mandat gällande upphandlingar. Vi har dock kommunalrättsliga betänkligheter gällande formaliseringen av ansvarsfördelningen. Eftersom kommunfullmäktige, utifrån vad vi iakttagit i det material som vi erhållit och i de intervjuer vi genomfört, endast begränsat nämndernas rätt att genomföra kommundemensamma upphandlingar och inte nämndspecifika, uppfattar vi att nuvarande ansvarsfördelning är ett resultat av en begränsning beslutad av kommunstyrelsen. Begränsningarna är som de är formulerade riktade mot förvaltningarna och inte mot nämnderna. Vi bedömer att det är kommunfullmäktige som kan begränsa nämndernas handlingsutrymmen och inte kommunstyrelsen.

Vi ser det som positivt att det i alla tre granskade nämnders internkontrollplaner finns kontrollpunkter gällande inköp. Vi instämmer i kommunens bedömning gällande att 80 procent ramavtalsefterlevnad är godkänt. Allt därunder bör nämnderna följa upp och arbeta för förbättring. Inköpsområden som har under 50 procent i ramavtalsefterlevnad bör omedelbart hanteras och kraftfulla åtgärder bör sättas in. Gällande avsaknaden av e-handelssystem bedömer vi det som ett viktigt utvecklingsområde och som kan öka ramavtalsefterlevnaden.

Vi bedömer att det sammanlagda resultatet av de inkomna svaren i enkäten är tillfredställande. Vi vill ändå understryka att det är viktigt att nämnderna identifierar de brister som framkommit i enkäten. De medarbetare som inte känner att de har tillräcklig kompetens för att genomföra inköp och upphandlingar måste enligt vår bedömning få erforderligt stöd.

Vår bedömning är att de tre nämnderna i huvudsak har säkerställt tillfredställande inköp under 2016 i de stickprov vi granskat. Det finns avtal i alla kontroller förutom i två fall där dokumentation inte erhållits, även om gränsen för dokumentationskrav överskridits. I detta fall vill vi poängtera vikten av att fastighetsnämnden och socialnämnden säkerställer att inköp som överskrider 100 000 kronor dokumenteras i enlighet med lagstiftningens krav och staden tillämpningsanvisningar.

4.2. Revisionsfrågor

Revisionsfrågor	Svar
Följer granskade nämnder lagen om offentlig upphandling och stadens policy med tillhörande tillämpningsanvisningar på ett ändamålsenligt sätt?	Ja. Vår sammanfattande bedömning är att granskade nämnder i allt väsentligt följer lagen om offentlig upphandling och stadens policy med tillhörande tillämpningsanvisningar.

Finns en ändamålsenlig ansvarsfördelning avseende upphandlingar?	Delvis. Vi bedömer att det finns en samstämmighet och tydlighet kring ansvarsfördelning och mandat gällande upphandling. Samtidigt bedömer vi att det är kommunfullmäktige som kan begränsa nämndernas handlingsutrymmen och inte kommunstyrelsen, vilket det är fallet vid granskningstillfället.
Säkerställer granskade nämnder att det finns tillräcklig kompetens för att utföra upphandlingar?	Delvis. I genomförd enkätundersökning framgår att fler än 20 procent av respondenterna upplever att de inte får tillräckligt stöd och/eller kompetensutveckling avseende inköp och upphandling. Det är enligt vår bedömning av stor vikt att de medarbetare som inte känner att de har tillräcklig kompetens får erforderligt stöd.
Uppfattar de som upphandlar att de har tillräcklig kompetens för uppdraget?	Samtidigt uppger cirka 80 procent att de har tillräcklig kompetens för uppdraget vilket vi bedömer som positivt.
Får berörd personal det stöd som behövs för att genomföra upphandlingar ändamålsenligt?	Ja. Enligt de intervjuade och de respondenter som besvarat enkäten upplever en stor majoritet att de vet var de ska vända sig vid frågor och för stöd, samt att de även får det stödet som efterfrågas.
Genomförs tillräcklig intern kontroll?	Ja. Vi bedömer det som positivt att det i alla tre granskade nämnders internkontrollplaner finns kontrollpunkter gällande inköp. Området bör enligt vår mening alltid finnas med i risk- och väsentlighetsanalysen.
Genomförs granskning av kvalitet och uppföljning av avtal under avtalsperioden?	Ja. Inköpsenheten genomför varje år en kontroll av ramavtalstrohet. Vidare genomförs löpande uppföljning av de stadsövergripande avtalen (inklusive ramavtalen).
Genomförs en ändamålsenlig återrapportering till ansvarig nämnd?	Ja. Vi bedömer att nämnderna har en ändamålsenlig återrapportering genom exempelvis delegationsbeslut, uppföljning av ramavtalstrohet, samt uppföljning av intern kontroll.
Överensstämmer den anskaffning som nämnden har avtal på med nämndernas totala anskaffning?	Ja. Enligt vår kontroll av de tjugo leverantörer som fakturerat respektive nämnd högst belopp under 2016 så stämmer det överens med nämndens totala anskaffning.
Upprättas tillräcklig dokumentation vid inköp?	Delvis. I arbetsmarknadsnämndens fall har vi fått tillgång till samtliga efterfrågade underlag. I detta fall har stickprovet inte föranlett några kommentarer. Två av totalt åtta stickprov som genomförts avseende fastighetsnämnden och socialnämnden uppfyller enligt vår bedömning inte det lagstadgade dokumentationskravet. I detta hänseende bedömer vi att nämnderna måste stärka sin kontroll för att

säkerställa och tillse att LOUs krav om dokumentation följs ändamålsenligt.

4.3. Rekommendationer

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- ▶ utreda möjligheten till att införa ett e-handelssystem
- ▶ säkerställa att samtliga medarbetare som genomför inköp får erforderligt stöd och erbjuds löpande kompetensutveckling

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi arbetsmarknadsnämnden att:

- ▶ i nämndens delegationsordning förtydliga gränsen för när inköp är verkställighet
- ▶ säkerställa att samtliga medarbetare som genomför inköp får erforderligt stöd och erbjuds löpande kompetensutveckling
- ▶ säkerställ att kriterier för uppföljning framgår i nämndens samtliga avtal

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi fastighetsnämnden att:

- ▶ säkerställa att förvaltningens medarbetare, i enlighet med stadens tillämpningsanvisningar, använder sig av stadens webbaserade systemstöd vid direktupphandling
- ▶ säkerställa att samtliga medarbetare som genomför inköp får erforderligt stöd och erbjuds löpande kompetensutveckling
- ▶ säkerställa att de inköpsområden där nämnden uppvisar lägre än 50 procent i ramavtalsefterlevnad omedelbart hanteras och att kraftfulla åtgärder sätts in för att öka efterlevnaden till aktuellt ramavtal.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi socialnämnden att:

- ▶ i nämndens delegationsordning förtydliga gränsen för när inköp är verkställighet
- ▶ i delegationsordningen revidera direktupphandlingsgränsen så att den överensstämmer med lagstiftningen
- ▶ säkerställa att samtliga medarbetare som genomför inköp får erforderligt stöd och erbjuds löpande kompetensutveckling
- ▶ säkerställa att direktupphandlingar dokumenteras i enlighet med lagstiftningens krav

Helsingborgs stad den 4 september 2017

Malin Lundberg
EY

Anna Hammarsten
EY

Bilaga 1 - Källförteckning

Intervjuade funktioner

- ▶ Inköpschef, stadens centrala inköpsenhet
- ▶ Teamchefer, stadens centrala inköpsenhet
- ▶ Arbetsmarknadsdirektör, arbetsmarknadsförvaltningen
- ▶ Upphandlings- och inköpssamordnare/verksamhetschef, arbetsmarknadsförvaltningen
- ▶ Ekonomichef, arbetsmarknadsförvaltningen
- ▶ Administrativ chef, fastighetsförvaltningen
- ▶ Upphandlings- och inköpssamordnare, fastighetsförvaltningen
- ▶ Teknisk chef, fastighetsförvaltningen
- ▶ Socialdirektör, socialförvaltningen
- ▶ Upphandlings- och inköpssamordnare, socialförvaltningen
- ▶ Ekonomichef, socialförvaltningen

Dokumentation

Policy för upphandling, KF § 177, 2012-11-21

Tillämpningsanvisningar till Helsingborgs stads upphandlingspolicy, KS § 14, 2016-01-13

Reglemente, arbetsmarknadsnämnden, KF § 67, 2016-04-19

Reglemente, fastighetsnämnden, KF § 193, 2014-12-09

Reglemente, socialnämnden, KF § 64, 2017-04-25

Kommunstyrelsens delegeringsordning, KS § 167, 2016-10-05

Arbetsmarknadsnämndens delegeringsordning, AN § 56, 2016-08-25

Fastighetsnämndens delegeringsordning, FN § 10, 2015-02-13

Socialnämndens delegeringsordning, SN § 104, 2017-06-23

Ramavtalsuppföljning 2016

Rutinbeskrivning för inköp/Lathund för direktköp

Lathund för upphandling 534 890 kronor

Lista över beslutsattestanter och ersättare, arbetsmarknadsnämnden, fastighetsnämnden, socialnämnden

Lista över direktupphandlare, arbetsmarknadsnämnden, fastighetsnämnden, socialnämnden

Intern kontrollplaner 2017, arbetsmarknadsnämnden, fastighetsnämnden, socialnämnden

Uppföljning av intern kontrollplaner 2016, arbetsmarknadsnämnden, fastighetsnämnden, socialnämnden

Lista över avtalsleverantörer 2017, arbetsmarknadsnämnden, fastighetsnämnden, socialnämnden

Leverantörsreskontra 2016, arbetsmarknadsnämnden, fastighetsnämnden och socialnämnden

Upphandlingsunderlag kopplat till tolv stickprov

Protokoll 2016 och 2017, kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden, fastighetsnämnden, socialnämnden

Bilaga 2 - Sammanställning av enkätsvar

Survey Results -- Overview

Helsingborgs stad - Upphandlingsprocessen

Respondents:	71 displayed, 71 total	Status:	Live
Launched Date:	29/05/2017	Closed Date:	N/A

1. Jag arbetar på:

		Response Total	Response Percent
Fastighetsförvaltningen		22	31%
Socialförvaltningen		31	44%
Arbetsmarknadsförvaltningen		18	25%
Total Respondents		71	

2. Jag upplever att jag har den kompetens som krävs för att genomföra upphandlingar. (Om du inte genomför upphandlingar gå vidare till fråga 3.)

		Response Total	Response Percent
1		2	3%
2		5	9%
3		21	36%
4		21	36%
5		9	16%
Total Respondents		58	
(skipped this question)		13	

3. Klassificera ditt svar utifrån skalan 1-5 där 1 är instämmer inte alls och 5 är instämmer helt.

	1	2	3	4	5	Response Total
1) Jag upplever att jag har den kompetens som krävs för att genomföra inköp och direktupphandlingar.	3% (2)	11% (8)	30% (21)	37% (26)	20% (14)	71
2) Jag har tillgång till de hjälpmedel och system jag behöver i mitt arbete med inköp, direktupphandling och/eller upphandling.	1% (1)	13% (9)	31% (22)	38% (27)	17% (12)	71
3) Jag upplever att jag ges goda möjligheter till kompetensutveckling och fortbildning gällande inköp, direktupphandling och/eller upphandling.	4% (3)	20% (14)	34% (24)	23% (16)	20% (14)	71
4) Vi har goda möjligheter till samverkan och kunskapsutbyte gällande inköp, direktupphandling eller upphandling.	6% (4)	15% (11)	30% (21)	34% (24)	15% (11)	71
5) Jag upplever att jag får det stöd jag behöver från inköpsenheten.	3% (2)	10% (7)	27% (19)	38% (27)	23% (16)	71
6) Jag vet vart/till vem jag ska vända mig om jag har frågor kring inköp, direktupphandling eller upphandling.	4% (3)	4% (3)	15% (11)	28% (20)	48% (34)	71
7) Jag tycker att Helsingborgs stads organisering av inköp och upphandling är tydlig.	4% (3)	8% (6)	41% (29)	28% (20)	18% (13)	71
Total Respondents						497

4.

Den senaste utbildningen gällande inköp, direktupphandling och/eller upphandling jag gick på var:

		Response Total	Response Percent
Denna vecka		0	0%
1 månad sedan		7	10%
Ett halvår sedan		13	18%
1 år sedan		11	15%
Över 1 år sedan		40	56%
		Total Respondents	71